

KUNSTI PÕHIÕPPE ÕPPEKAVA

I EESMÄRGID JA KESTUS

1. Laste ja noorte kunstialaste oskuste arendamine tasemele, mis võimaldaks erialast edasiõppimist.
2. Kunstikultuuri ja -ajaloo tundmaõppimine, näituste ja muuseumide külastamisharjumuste kujundamine.
3. Rahvusliku kunstitraditsiooni väärtustamine.
4. Õpilase oma arvamuse, isikupära ja kunstimaitse kujundamine.
5. Kaasaegsete kunstioskuste kaudu loovuse, iseseisvuse ja vastutustunde arendamine.
6. Õppeaeg on 5 õppeaastat, ühes õppeaastas on 175 õppepäeva, õppetunni kestus 45 minutit. Nädala õppetundide arv on näidatud õppeainete leotelus

II ÕPPEAINETE LOETELU

<i>Õppeaine</i>	<i>I õ/a</i>	<i>II õ/a</i>	<i>III õ/a</i>	<i>IV õ/a</i>	<i>V õ/a</i>
Joonistamine	3	3	3	3	4
Maalimine	3	3	3	3	3
Kompositsioon	1	1	1	1	1
Vormiõpetus	1	1	1	1	1
Graafika	1	1	1	1	1
Kunstiajalugu	0,5-1	0,5-1	1	1	1

Ülevaatenäitused toimuvad õppeaasta jooksul detsembris ja mais.

Lõpetamisel esitatakse 3- 4 lõputööd kaitsmiseks ja koostatakse valiknäitus.

III JOONISTAMISE AINEKAVA

EESMÄRGID:

Huvi äratamine joonistus kunsti vastu, selles peituvate võimaluste tutvustamine. Joonistus kui baas kõikidele kujutava kunsti liikidele. Tutvumine joonistuse ajalooaga.

Põhiliste joonistamisvahendite, materjalide ja võtete tutvustamine. Pidev edasimineku kergemalt raskemale, lihtsamalt keerulisemale teadmiste ja oskuste arendamisel.

ÕPPESISU:

I-II ÕPPEAASTA

Graafiline märk ja selle omadused – joon väljendusvahendina, faktuurid ja kontrastid, joonekompositsioon.

Joonituse ülesehituse aluste omandamine - joonistaja asukoht kujutatava suhtes, silmapiiri määramine. Esi- ja tagaplaan, üla- ja alaosa, pealt ja altvaade. Perspektiiviõpetuse alused. Objekt ja foon, tausta funktsioonid.

Üldistamisvõtete rakendamine – geomeetrilised algvormid. Looduslike ja tehisevormide võrdlev analüüs. Joonistus kui tervik.

Valguse ja varju kasutamine – loomulik ja kunstlik valgus, valguse suund ja tugevus. Omavari ja langev vari.

Visandamise alused – skitseerimine, olulise ja ebaolulise eristamine.

Inimese kujutamise alused – figuuri põhiproportsioonid, keha sümmeetria, telg- ja abijoonete kasutamine.

Pinnakäsitus ja tonaalsus – toonivahekordade analüüsimine, hele- tume-, pooltoonid, kontrastsus. Tausta funktsioonid. Graafiline ja maaliline pinnakäsitus.

Inimfiguuri kujutamine - inimkeha üldvormid ja mahud.

Spontaanne ja vabajoonistus – mälu järgi joonistamine. Reaalsed ja ebareaalsed kujutamiseobjektid. Kujutlusvõime arendamine.

III ÕPPEAASTA

Kujutava geomeetria alused - perspektiivi mõiste. Interjööri ja maastiku kujutamine. Arhitektuurivormide edasiandmine.

Joonte funktsioonide rakendamine – joon kui kontuur, kontuurjoonistuse liigid, joon vormi rõhutajana. Abijooned ja nende kasutamise võimalused. Suurte pindade katmine.

Inimese kujutamine: portree ja figuur – kehaehitus, soolised iseärasused. Kolju ehitus. Portree. Miimika. Pool- ja täisfiguuri kujutamine. Jäsemete kujutamine. Figuraalne kompositsioon.

Materjalide kujutamine – tekstiil, paber, klaas jne. Võtted erineva faktuuri ja tekstuuri edastamiseks.

Visandamine, kujutamine ja tõlgendamine – vormi tähenduse kiire haaramine, motiivi valikuline kujutamine. Tutvumine lihtsamate nägemisillusioonidega.

Viimistlusprotsess – erinevate viimistlusvõtete tundmaõppimine.

IV ÕPPEAASTA

Valgus ja vari – ruumi ja vormi edasiandmine valguse ja varju abil. Varjuõpetus. Läge ja refleks. Vormihari.

Materjali kujutamine – drapeering kui kujutamiseobjekt, jäigad ja plastilised materjalid, voldistiku konstrueerimine.

Komplitseeritud perspektiivne kujutamine – erineva nurga all esemete ja ruumi kujutamine. Peegeldus.

V ÕPPEAASTA

Stiliseerimine – keerukate kujutusobjektide vormi lihtsustamine ja tüüpilise rõhutamine.

Figuraalse kompositsiooni alused - seisev, istuv ja lamav figuur. Poosi staatika ja dünaamika. Raskuspunkt. Mitmefiguuriline kompositsioon.

Plastilise anatoomia alused – skeleti tähtsus organismis, mahuliste vormide analüüs.

Portree – kaksikportree, pilgu suund.

Figuur ja ruum - figuraalse kompositsiooni kavandamine. Modelli joonistamine – inimfiguuri seos siseruumiga.

IV MAALIMISE AINEKAVA

EESMÄRGID:

Õpetada kujutamist ja oma meeleolude väljendamist värvide abil. Saada teadmisi värvusõpetusest.

ÕPPESISU:

I – II ÕPPEAASTA

Maalimistarvete tutvustus. Värvide segamine ja pindade katmine. Helestamine, kontrastid, monokroomne koloriit. Kompositsioonid ja fantaasiapildid. Dekoratiivne ja maaliline lähenemine. Natüürmort. Portree ja autoportree. Värv väljendusvahendina. Loodus kujutamiseobjektina. Guaššmaal, akvarell, pastellmaal.

Õpilane oskab maalida natüürmorti, portreed, tunneb värvitoone nenede nimetuste järgi, ka primaar-, sekundaar- ja tertsiaarvärve; sooje ja külmi toone. Kasutab erinevaid akvarellitehnikaid, maalib guašš- ja akvarellvärvidega, kasutab pastelle.

III ÕPPEAASTA

Portree ja figuuri maalimine modelli järgi. Varemõpitu kordamine. Värvilise valgusega natüürmort. Iseseisev natüürmordi koostamine.. Maalimine mälu järgi. Abstraktne maal. Dekoratiivsed ja ruumilised ülesanded.

Õpilane oskab kujutada erinevaid materjale - klaas, keraamika, metall, nahk, draperiid.

Modelleerib portreed värvuste ja hele- tumeduse abil.

Tutvub akrüülvärvidega, kasutab segatehnikaid ja materjale.

IV ÕPPEAASTA

Portree, figuuri ,käte maalimine, riietuse ja fooni edasiandmine. Natüürmort. Abstraktsed või figuraaalsed sümbolistlikud tööd. Maalivisandid interjööri. Autoportree. Koopia maalimine.

Õppeaasta lõpuks oskab õpilane ka ise endale ülesandeid püstitada.

Oskab tähelepanu pöörata pildi väljendusrikkusele, koloriidile, terviklikkusele. Tutvub õlivärvidega. Oskab leida endale sobivat tehnikat, maalimisviisi.

V ÕPPEAASTA

Eelnevate oskuste ja teadmiste kinnistamine. Kompositsioonid, portree, figuur. Värviline valgus ja vari. Iseseisva ülesande püstitamine.

V KOMPOSITSIOONI AINEKAVA

EESMÄRGID:

Arendada loomingulist fantaasiat, kujutavat mõtlemist ja individuaalset võimekust. Õpetada erinevaid tehnikaid. Värvusõpetuses selgitada värvide vastastikuseid mõjusid, kontraste, koloriiti, värvuste psüühilisi mõjusid. Dekoriitvne kompositsioon – õppida tundma ornamentikat (ka rahvuslikku).

ÕPPESISU:

I -II ÕPPEAASTA

Jooned ja pinnad - joonte ja pindade liigid. Kompositsioon geomeetriliste ja orgaaniliste pindadega. Pindade suhe tervikusse. Figuur ja foon. Siluett. Aktiivsed ja passiivsed pinnad. Pinnafaktuur ja –tekstuur. Dekoriitvused pinnad.

Teema ja süžee - teema ja süžee sidumine. Kompositsiooni elementide vastavus süžeele. Motiivi valik.

Valgus ja värv – valguse omadused ja tähtsus. Valgus looduses ja tehiskeskkonnas. Tegelik ja illusoorne valgus.

Kompositsiooni mõiste. Tasapinnaline ja ruumiline organisatsioon. Kompositsioonilise ülesehituse alused. Kunstilise kujundi loomine.

Ülesanded: leida süžeele vastavaid kompositsioonielemente, anda värvuste abil edasi meeolusid, luua muinasjutulisi kompositsioone loomade ja inimeste figuuridega, kujutada ilmastikunähtusi, luua fantaasiapilte, illustreerida muinasjutte.

Tutvustada graafikatehnikaid: vahakriibe, sullejoonistus, linoollõige, materjalitrukk.

Rütm ja dünaamika: geomeetriliste ridade kombineerimine, vertikalism ja horisontalism, kontrasti avaldumisvormid.

Ülesanded: leida ja rühmitada pildil kompositsioonielemente, kujutada inimrühmi kaugel ja lähedal, kujutada fantastilisi olendeid, ebaloomulikke suurusvahekordi karakteriseerida inimest, kujutada loomi.

III ÕPPEAASTA

Temaatiline figuraalne kompositsioon: portree, figuuri, interjööri, maastiku omavaheline seos.

Figuraalne kompositsioon: gruppide paigutus, illusoorne ruum, esi- ja tagaplaan.

Graafiline kommunikatsioon: kirjakompositsiooni alused. Tarbograafika võimaluste tutvustamine. Illustratsioonid. Exlibris.

Elementide ja intervallide varieerimise võtted ja printsiibid: tervik ja osa, sümmeetria, peegeldus, seriaalsus, ornament, rahvuslik ornamentika, näitusekujunduse põhimõtted.

Ülesandeid: figuraalne kompositsioon majade, puude ja interjööri, maastikuga; loomad; meri; muinasjutu illustratsioonid; siseruumi perspektiiv; õhtuse ja öise meeleolu kujutamine.

IV ÕPPEAASTA

Tasakaalu tingimused. Üldmõisted (üla- ja alaosa, horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, radiaalne tasakaal, jt.)

Värvuste omadused ja värvusring. Akromaatilised- kromaatilised värvused, mono- ja polükroomia. Värv ja vorm. Tonaalsus. Värviharmonia. Külmad ja soojad toonid. Värvide segamine. Primaar-, sekundaar-, tertsaarvärvused. Lokaalvärv, täiendvärvused. Hele-tumedus, optilised efektid. Värvuste funktsioonid ja rakendamismõisted, nende psühholoogiline mõju.

V ÕPPEAASTA

Isikupärase väljenduslikkuse leidmine kompositsioonilahendustes.

Proportsiooni-süsteemide mitmekesisus. Moodul ja kaanon. Mastaap. Kuldlõige.

VI VORMIÕPETUSE AINEKAVA

EESMÄRGID:

Tutvustada õpilastele kolmemõõtmeliste objektide loomist. Arendada kompositsioonilist rütmitunnet, konstrueerida erinevaid võtteid ja materjale kasutades plastilis-mahulisi kompositsioone. Õpetada mahuliste vormide kaudu väljendama teose kunstilist ideed.

Õppetöös kasutatakse vahendeid ja võtteid skulptuuri, arhitektuuri, tarbekunsti, teatrikujunduse ja taimeseade alalt.

ÕPPESISU:

I-II ÕPPEAASTA

Kompositsioonid looduslikest materjalidest. Fantaasiaülesanded. Erinevate materjalide liitmine.

Nahkehistöö algteadmised. Dekoratiivse vormi katmine nahaga. Dekoor ja tervik. Reljeef.

Savi plastilised omadused. Modelleerimisvõtted. Keraamilise eseme loomine. Avatud ja suletud vorm.

III ÕPPEAASTA

Tarbekunsti mõiste. Nahkehistöö ajalugu ja traditsioonid Eestis. Erinevate materjalide, faktuuride ja dekoori kasutamine kunstilise terviku loomisel; intarsia. Keraamikatehnika traditsioonid, erinevad põletustehnikad. Kompositsiooniülesanded valguse ja vormi suhete analüüsiks. Kompositsiooniülesanded looduslike ja tehismaterjalide liitmisega.

IV ÕPPEAASTA

Protsessuaarse kunsti tutvustus (performance, happening) Kompositsiooniülesanded värvuse kasutamisega. Värvus eseme funktsionaalse tähenduse kandjana. Keraamika rakupõletustehnika.

V ÕPPEAASTA

Kineetilise objekti loomine. Stabiilsus ja mobiilsus. Kipsmaski või vormi valmistamine. Reljeef. Valgus ja vari skulptuursel objektil. Vorm idee väljendajana. Kunstilise idee teostamine materjalis. Põletustehnika, nahavool, savitöö.

VII GRAAFIKA AINEKAVA

EESMÄRGID:

Graafiliste tehnikate tundmaõppimine. Oma ideede väljendamine joone hele-tumeduse ja faktuuri läbi.

ÕPPESISU:

I -II ÕPPEAASTA

Graafika mõiste. Papi trükk, vahakriibe. Graafika ajaloost. Tutvumine erinevate tehnikatega – kõrg-, lame- ja sügavtrükk. Lõiketehnikate töövõtted ja -vahendid. Linool- ja puulõige. Monotüüpia.

III-IV ÕPPEAASTA

Eesti graafika traditsioonid.
Söövitus tehnikate tutvustus.
Kuivnõelatehnika.

Koopia trükk.

V ÕPPEAASTA

Õpitud oskuste täiendamine; kunstiteoste analüüs.
Valmisolek graafikatehnikas lõputööks.

VII KUNSTIAJALOO AINEKAVA

EESMÄRGID:

Anda ülevaade kunstikultuuri ja -ajaloo terviklikkusest ja arengust.

Õppida määratlema visuaalse kunsti arenguloo perioode, õppida vaatlema ja analüüsima kunstiteoseid.

Õppida tundma ja mõistma erinevate rahvaste kunstiväärtusi.

Suunata huvi kunstikultuuri väärtuste säilitamise ja kaitsmise vastu.

Arendada isikupärast kunstimaitset ja maailmapilti, stimuleerida loomingulisust.

ÕPPESISU:

I -II ÕPPEAASTA

Kunsti tekkimine. Koopamaal. Kalmed, kangrud, megaliitilised ehitised. Luunikerdus, keraamika, metallehistöö. Willendorfi Veenus. Vahemere-maade kunst. Sumeri kultuuri tähtsus. Babüloni ehitused. Kiilkiri. Reljeefid.

Vana-Egiptuse kunst. Ühiskond ja mütoloogia. Püramiidid. Sfinks. Tempel. Hieroglüüfid.

Antiik-Kreeka kunst. Ühiskond. Kreeta lossid. Keraamika. Seinamaal. Arhailine kreeka kunst. Akropolis. Klassikaline kreeka kunst. Polykleitos, Pheidias. Skopas jt. Ehitised.

Antiikne Rooma. Arhitektuur. Monumendid. Skulptuur. Sisekujundus. Reljeefid. Portreed.

Varakristlik kunst. Katakombid. Ideoloogia põhijooned. Basiilikad. Mosaiik.

Bütsantsi kunst. Ida-Rooma põhijooned. Kirikud. Ikoonid.

Vana-Vene kunst (9.-12., 13.-16., 17. saj.).

Keskaeg Lääne- ja Kesk-Euroopas. Raamatukunst. Merovingide ja karolingide kunst.

Romaani stiil.

Gootika.

III ÕPPEAASTA

Renessanss. Humanismi uus tasand. Meelelisuse rehabiliteerimine. Boccaccio. Kolmemõõtmelise maailma kujutamine maalikunstis. Arhitektuuris – Brunelleschi. Antiikmütoloogia levik.

Kõrgrenessanss - humanismi triumf ja kriis. Leonardo, Raffael, Michelangelo.

Renessanss-arhitektuur Prantsusmaal. Louvre'i loss.

Renessanss Saksamaal. Maalikunst ja graafika. Dürer, Holbein, Cranach.

Renessanss Põhja-Euroopas. Arhitektuur.

Renessanss Eestis. Skulptuur. Kirikuinventar.

Madalmaade kunst. Van Eyck, Brueghel, Bosch.

Barokk. 17. saj. kunst Itaalias. Bernini. Kirikud. Maalikunstis looduslähedane suund.

Barokk-kunst Madalmaades: Flandria - Rubens. Elurõõm, meelelisus; Hollandis Hals, Vermeer, Rembrandt.

17. saj. kunst Prantsusmaal. Versaille (arhitektuur, park).

17. saj. kunst Hispaanias. El Greco, Velazquez.

17. saj. kunst Eestis. Narva arhitektuurimälestised. Tallinna bastionid.

Rokokoo. 18. saj. kunst Prantsusmaal. Sisekujundus. Mööbel. Naudingulisus. Hispaania kunst 18.-19. saj.

18. saj. kunst Saksamaal. Saksa väikemonarhiate õukonnakunst.

18. saj. kunst Venemaal. Peterburi Sankt-Peterburgi rajamine. Tsaaride suveresidentsid.

18. saj. kunst Eestis. Kadrioru loss ja park. Põltsamaa.

IV ÕPPEAASTA

Klassitsism. 18. saj lõpp Prantsusmaal. David. Ingres. Paraadehitised.

Klassitsism Venemaal.

Klassitsism Eestis. Tallinna ehitised. Mõisad. TÜ peahoone.

Romantism. Prantsusmaa. Saksamaa.

Realism. Maastikumaal. Saksa, Rootsi ja Soome realistid. *Peredvižnikud.* *Historitsism.*

Eesti rahvusliku kunsti süünd. Akademism ja realism. Köler, Weizenberg, Adamson.

Impressionism. Manet, Monet, Renoir, Sisley, Pissarro, Degas.

Postimpressionism. Cezanne. Van Gogh. Gauguin.

Juugend. Arhitektuur. Tarbekunst. Mööbel.

Sümbolism. Munch.

Rahvusromantism. Põhjamaad.

Fovism. Matisse, Derain, Vlaminck.

Ekspressionism. Nolde.

Kubism. Picasso, Braque, Leger. Futurism.

Abstraksionism. Pollock.

Sürrealism. Dali, Magritte, Miró.

V ÕPPEAASTA

Pop-kunst. Rauschenberg, Warhol,

Op-kunst. Vasarely.

Kineetiline kunst.

Minimalism.

Konseptualism.

Hüperrealism.

Land-art. *Body-art.*

Tegevuskunst.

Videokunst.

20. saj. skulptuur ja arhitektuur.

Eesti kunst 20. sajandil. Laikmaa, Kr. Raud. Noor-Eesti. Rahvusromantism. Kunstiühing ja kunstikool "Pallas". Eesti Kunstnikkude Rühm. Eesti kunst (1940-1950, 1960-1970). Kaasaegne eesti kunst.

Soome ja Skandinaavia kunst 20. saj.

KASUTATAV KIRJANDUS

1. Adamson, J., Adamson, A. Kunstiõpik gümnaasiumile, 2002
2. Dilyte, D. Hellase valgus, 1996
3. Eesti kunst 19. sajandi keskpaigast kuni 1940. aastani. 1. kd. II osa, 1977
4. Gombrich, E.H. Kunstiajalugu, 1995
5. Helme, S., Kangilaski, J. Lühike Eesti kunsti ajalugu, 1999
6. Juske, A., Kangilaski, J., Varblane, R. XX sajandi kunst, 1994
7. Kangilaski, J. Visuaalne kunstikultuur X-XII klassile, 1989.
8. Kangilaski, J. Kunstikultuuri ajalugu X, XI, XII klassile, 2004, 2005
9. Kartna, A. Prantsuse maalikunst IX-XIX sajandini.
10. Onasch, K., Schnieper, A. Ikoonid, 2003
11. Raam, V. Eesti arhitektuur – III, 1977
12. Toots, V. Kiri Eesti kultuuriloos, 2002
13. Viirand, T. Kunstiraamat noortele, 1982